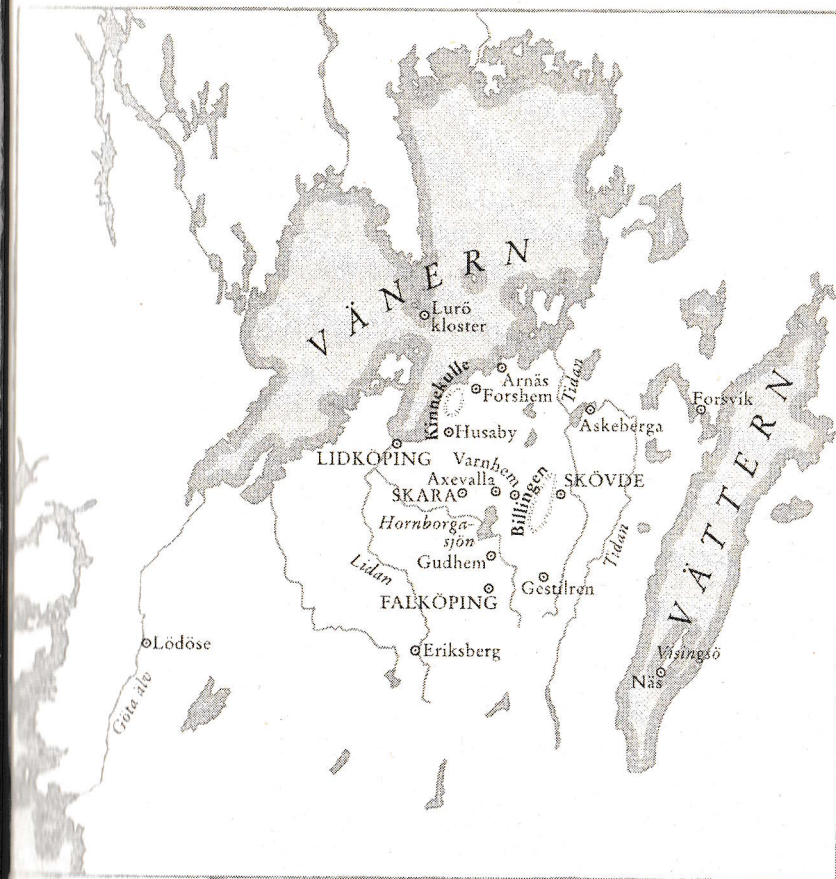

JAN GUILLOU

Drumul spre Ierusalim

Traducere de
DAN CIOBANU

JAN GUILLOU
VÄGEN TILL JERUSALEM

© Jan Guillou 1998

© Editura UNIVERS, 2012, pentru prezenta traducere

www.edituraunivers.ro

ISBN 978-99931-13-59-1

I

Anno Domini 1150 a fost anul în care oamenii noștri din Țara Sfântă au suferit multe înfrângeri în luptele împotriva sarazinilor, au îndurat urgii ale pământului și au făcut față oștilor de atac ale lui Anticrist. Dar a fost și anul în care Duhul Sfânt s-a pogorât asupra lui Sigrid și i-a schimbat viața printr-o minunată revelație.

Ar putea fi adevărat și faptul că revelația i-a și scurtat viața. De netăgăduit este faptul că i-a schimbat-o pentru totdeauna.

S-a întâmplat în Västra Götaland la iarmarocul de Sfântul Tiburțiu, prima zi de vară și, de obicei, ziua în care se sfârâma gheața de pe lacuri. Acela a fost, de asemenea, și anul sfințirii noii catedrale. Mai mulți oameni decât atunci cu siguranță că nu s-au mai adunat vreodată în orașul Skara să participe la liturghie. Nu era o slujbă oarecare.

Trecuse o oră întreagă din ceremonie. Procesiunea se învârtise pe drumul stabilit dinainte, de trei ori în jurul bisericii, și înaintase îngrozitor de greu, parcă la nesfârșit, pentru că episcopul Ödgrim era foarte bătrân și își târa picioarele de parcă ar fi fost ultimii lui pași. Părea și puțin încurcat, pentru că prima rugăciune de după sfințire o citise în limba populară în loc de latină:

*Doamne, fără să fii văzut, Tu le aperi pe toate.
Însă îți arăți puterea ca să izbăvești omenirea
și îți aducem rugăciune Ție să faci din lăcașul acesta
casa Ta și să domnești peste ea astfel încât tuturor celor
care se strâng aici să se roage să le împărtășești
alinarea Ta și să le dai ajutorul Tău.*

Oamenii din Västra Götaland nu mai văzuseră niciodată un spectacol atât de mareț. Episcopii purtau veșminte din mătase

brodată cu aur în culori strălucitoare, nuanțe de albastru pline de strălucire și de roșu întunecat, iar preoții umblau peste tot învârtindu-și cădelnițele care slobozeau o mireasmă ametoitoare. Muzica suna mai dumnezeiește decât oricare altă muzică ajunsă vreodată la urechile oamenilor din partea locului. Atunci când oamenii și-au ridicat ochii în sus, au simțit că se uitau la cer, nu la acoperișul boltit al catedralei. Meșterii zidari din Anglia și Burgundia ridicaseră arcade atât de înalte, încât era de mirare cum de nu se prăbușea tot acoperișul peste ei, și aceasta s-ar fi putut întâmpla numai dacă Dumnezeu s-ar fi mâniat pe vanitatea lor de a încerca să ridice o catedrală atât de înaltă, încât să ajungă până la El.

Doamna Sigrid n-avea nici cea mai mică urmă de dorință de a porni într-o călătorie lipsită de confort până la Skara. Primăvara fusese mai timpurie în acel an, iar drumurile se înfundaseră, pline de noroi. În binecuvântata stare în care se afla, o îngrijora gândul că avea să fie zdruncinată într-o căruță. Urma să dea naștere celui de-al doilea copil în curând și se temea de asta mai mult decât de orice pe pământ. Sfințirea unei catedrale era o tortură pentru o femeie însărcinată, trebuia să stea în picioare ore întregi pe dușumelele acela tari din piatră, lăsându-se în genunchi și ridicându-se din vreme în vreme pentru rugăciuni.

Sigrid cunoștea foarte bine numeroasele reguli care guvernau viața bisericească, chiar știa mai multe decât cei mai mulți dintre oameni. Se născuse într-o familie înstărită de moșieri și nu dobândise aceste cunoștințe de bunăvoie, nici ca un act de credință. Fusese trimisă cu forța la o mănăstire norvegiană de maici pe când avea șaisprezece ani, pentru că tatălui ei i se păruse, pe bună dreptate, că Sigrid îi acorda prea multă atenție unei rude norvegiene îndepărtate și de rang inferior – acel gen de atenție care ar fi putut duce foarte bine la o legătură care să se termine cu măritișul, așa cum pusese problema el pe un ton acru. Sigrid petrecuse cinci ani în mănăstire și probabil că n-ar mai fi ieșit niciodată de acolo dacă n-ar fi moștenit o moșie de la un unchi fără copii din Östra Götaland, Varnhem, și n-ar fi devenit astfel o tânără pentru care măritișul era o alegere mai potrivită decât să fie ținută sub cheie.

Așa că știa când să stea în picioare și când să ingenuncheze, putea să îngâne *Pater Noster* și *Ave Maria* împreună cu episcopii și să

se roage în tăcere de una singură atunci când era nevoie. De fiecare dată când se ruga singură, se ruga fierbinte pentru viața ei.

Cu trei ani în urmă, Dumnezeu îi dăruise un fiu, Eskil. Nu mai vreau încă o dată durerea aceea, se ruga ea acum, nu mai vreau iarăși teama aceea de moarte. Știa că era egoistă. Omenirii îi era dat să se nască în suferință, iar femeile adesea mureau în chinurile facerii. Știa că n-ar trebui să-i ceară Sfintei Fecioare să o apere de o nouă zămislire și nici nu se cuvenea să se poarte în patul conjugal astfel încât să prevină lucrul acesta.

Sverker, regele, și regina lui, Ulvhild, stăteau în strană la doar câțiva pași înaintea lui Sigrid. Amândoi erau atât de suferinzi și de apăsăți de vârsta lor înaintată, încât era limpede că devenea din ce în ce mai greu pentru ei să ingenuncheze și să se ridice fără să gâfâie sau fără să scape zgomote necuviincioase din dosurile lor. De fapt, de dragul lor se hotărâse Sigrid să ia parte la slujba de la catedrală. Regele Sverker nu dăduse niciodată o parăchioară pe familia ei sau pe cea a soțului ei, Magnus. La bătrânețe, Sverker devenise la fel de bănuitor în privința motivelor celor care erau în viață, pe cât era de neliniștit în privința sorții care îl aștepta în viața de apoi. Sfințirea unei mari biserici era făcută întru Atotputernicul, dar era evenimentul regelui, iar dacă acesta n-ar fi fost de față ar fi dat naștere la neînțelegeri. Bărbații și femeile care călcaseră strâmb, nesocotind îndatoririle față de Dumnezeu, mai puteau să-L împace. Prin urmare, Sigrid considerase că ar fi fost mai rău să nu se supună regelui.

Dar în cea de-a treia oră lui Sigrid îi devenise din ce în ce mai greu să facă față statului în picioare și ingenuncherilor, iar capul începuse să i se învârtă. Copilul se mișca în pântecul ei și dădea din picioare de parcă încerca să protesteze. Dalele din calcar lustruite, de culoarea nisipului, de sub ea începuseră să se vălurească. Simțea că podeaua va începe să se despică, formând o prăpastie destul de mare încât să o înghită cu totul. Apoi făcu ceva nemaiauzit. Pășind cu hotărâre, cu fustele ei din mătase foșnind, se apropiu de o băncuță goală din piatră de lângă naos și se așeză.

Toată lumea băgase de seamă, chiar și regele.

Călugării de la Lurö erau în mijlocul unei procesiuni prin biserică atunci când ea se lăsă pe bancă scoțând un oftat de ușurare.

Sigrid își șterse fruntea și obraji cu o batistă din in. Apoi, deodată, răsunară vocile clare și pătrunzătoare ale unor tineri. Unii dintre călugării de la Lurö purtau veșminte maronii, și nu albe; aceștia erau copilandri novici, iar vocile lor se înălțau ca niște păsări strălucitoare înspre uriașa cupolă. Ascensiunea glasurilor lor a fost urmată de notele mai adânci ale călugărilor adulți. Sigrid mai ascultase cântări pe două, poate trei voci, dar aceasta era cel puțin pe opt. Pentru urechile ei, era un miracol.

Deși Sigrid era sleită de puteri, urmărea atentă și asculta cu înțelegere ei ființă – atât de copleșită, încât începu să tremure de atâta încordare și îi fu teamă să nu-și piardă cunoștința. Nu putea să vadă, dar auzea, ca și când urechile ei ar fi trebuit să-și tragă forța din ochi ca să poată auzi. Simțea că se topește în muzică, transformându-se în note și devenind o parte din întreaga și nepământeană frumusețe.

Apoi văzu clar în mintea ei o herghelie de cai, niște cai foarte frumoși în toate nuanțele perlei cenușii. Galopau către ea peste o pajiște plină de flori, alergând la fel de jucăuș și de elegant ca niște pisici, cu coamele curate și albe, cu cozile ridicate, mândre. Toate mișcărilor lor erau grațioase. Dansau în voie, vioi și neînșeuati, dar îi aparțineau ei. La o oarecare distanță în urma lor, un tânăr venea călărind un cal sur cu coamă albă și o coadă ridicată cu mândrie, ca și ceilalți. I se părea că îl cunoștea și, totodată, parcă nu l-ar fi cunoscut pe tânăr. Era îmbrăcat cu veșminte albe, culoarea Ordinului Cistercienilor, și purta un scut, dar n-avea coif. Scut ca al lui nu mai văzuse până atunci și era sigură că nu aparținea nici unuia dintre neamurile ei sau ale bărbatului ei. Avea o formă de inimă și era foarte simplu: o cruce de culoarea sângelui pe un fond alb.

Tânărul își opri calul trăgându-l de frâu în dreptul ei. Îi vorbi, iar ea auzi și ghici înțelesul vorbelor pe care i le spunea, dar nu le pricepu întru totul. Într-un fel sau altul, ea știa că ceea ce spusese tânărul însemna că ar trebui să îi aducă o ofrandă Domnului.

Îi simțea pe călugări cum pășeau greoi prin naos după îndelunga lor lucrare. Nu păreau câtuși de puțin înălțați de miracolul pe care cântările lor îl născuseră în sufletul lui Sigrid, ci arătau mai degrabă ca niște zidari care ieșeau din schimb și se duceau la

masă. Șușoteau între ei și își scărpinau petecele rozalii de pe creștetele lor rase grosolan. Pe mulți atârna pielea în cute slobode pe fețe și în spatele gâturilor. Era limpede de văzut că la Lurö camera fusese deseori goală și că iernile însemnaseră vremuri grele pentru ei toți. Și voința Domnului era destul de limpede. Dacă prin cântările lor puteau face minuni, atunci trebuia să li se dea un loc mai bun să trăiască și să muncească. Varnhem ar fi un astfel de loc bun. Ar fi un dar de la Dumnezeu. Ar fi fost un loc ales de ea.

După o vreme își dădu seama că o prinsese de mână cineva și își dădu seama că era însuși regele Sverker. Îi mângâie mâna cu grijă și cu o ironie prietenoasă îi mulțumi: pentru că era un om bătrân, avea nevoie de o femeie însărcinată pentru a-și lua inima în dinți să se așeze. Fără îndoială că, dacă o femeie binecuvântată cu un copil putea să ia loc, atunci ar fi putut să o urmeze și regele. Invers, totuși, lucrul acesta n-ar mai fi apărut într-o lumină atât de bună.

Sigrid își stăpâni cu tărie impulsul de a-i povesti și lui viziunea pe care o avusese, aceea că Duhul Sfânt îi vorbise. Bănui că povestea ar fi sunat doar a lingușire. Regii probabil că se săturaseră să tot audă așa ceva până în clipa când li se tăiau capetele. În schimb, ea îi spuse în șoapte repezi despre hotărârea pe care tocmai o luase.

Regele știa deja, era sigură de asta, despre gâlceava legată de moștenirea ei din Varnhem. O rudă, Kristina, care tocmai se măritase cu parvenitul acela de Erik Jedvardsson, cerea jumătate din proprietate. Călugării din Lurö aveau nevoie să stea într-un loc cu o vreme mai puțin aspră pe timp de iarnă, asta era chiar adevărat. Fără îndoială, regele Sverker fusese mai mult decât generos să le ofere călugărilor proprietatea Lurö, dar toată lumea știa că încercarea lor de a-și cultiva cele trebuincioase pentru traiul de toate zilele acolo fusese zadarnică. Dacă ea ar fi dat moșia Varnhem călugărilor și dacă regele și-ar fi dat încuviințarea și ar fi declarat lucrul acesta legal, atunci toată încurcătura ar fi fost înlăturată și toată lumea ar fi avut de câștigat.

Regele păru puțin supărat la început, pentru că nu era obișnuit să i se adreseze cineva atât de direct.

– Draga mea Sigrid, ești într-o stare de două ori binecuvântată, zise el încet în cele din urmă, și îi luă din nou mâna. Măine,

după ce o să ne bucurăm de un somn bun peste noapte, ca să ne adunăm puterile după petrecerea din seara asta, o să pun să fie chemat părintele Henri. Putem să dăm de capătul socotelii acesteia împreună cu el. Măine, nu acum. Nu se cuvine să mai stăm aici prea multă vreme șușotind.

Într-o clipă, Sigrid își dăduse toată moștenirea. Nu mai putea fi desfăcut ceea ce făcuse, pentru că nici un bărbat și nici o femeie n-ar fi putut să-și ia înapoi cuvântul dat regelui, la fel cum nici el nu putea să nu-și respecte făgăduiala față de orice supus.

Varnhem și Arnäs erau la două zile de mers călare distanță între ele. Varnhem era lângă Skara, la poalele dealului Billingen și nu departe de palatul episcopului. Arnäs era mai departe către nord, pe malul dinspre răsărit al lacului Vänern, acolo unde ținutul împădurit al Sunnanskogului se termina și unde începea marea pădure a Tivedenului. Clădirile fermelor din Varnhem erau mai noi și mai sănătoase decât cele din Arnäs, iar Sigrid, la început, plănuise să-și petreacă lunile de iarnă și toamnă târzie acolo. Magnus, soțul ei, întotdeauna voise să facă din Arnäs, care era moștenirea lui, o casă pentru ei doi, dar nu reușiseră să ajungă la nici o înțelegere. De fapt, într-un timp nici nu reușeau să vorbească despre lucrul acesta fără să se certe.

Arnäs avea mare nevoie de reparații și extinderi. Era așezată într-un loc nepotrivit, în teritoriul fără stăpân de la graniță. Dar cumpărarea sau măcar negocierea drepturilor de folosință încă erau cu puțință. Se puteau face multe ca să o îmbunătățească și totul ar fi fost mult mai ușor dacă ea și-ar fi adus robii și vitele de la Varnhem.

După ceremonie, Sigrid se așează pe treptele catedralei să ia o gură de aer rece și proaspăt și își văzu soțul pășind către ea cu mantiile lor peste braț. Îl urmărea cu privirea, încercând să suradă și simțindu-se destul de calmă. Era un soț blând și un tată iubitor, dar nu era un bărbat pe care ea l-ar fi putut respecta sau admira. Nu era ușor de înghițit faptul că el era nepotul puternicului duce Folke cel Gras, opusul lui în toate privințele. Magnus era subțire la trup și nu l-ai fi recunoscut dintr-o mulțime dacă n-ar fi purtat veșminte cu croială străină.

El îi făcu o plecăciune și o rugă să-și țină mantia ei cât să se înfășoare el în mantia lui albastră și strălucitoare, cu dungi din blană de jder și prinsă cu o cingătoare mare din argint adusă din Norvegia. Apoi o ajută și pe Sigrid să o îmbrace pe a ei și îi mângâie tandru fruntea cu mâinile lui moi, atât de diferite de cele ale unui războinic, și o întrebă cum reușise, în starea în care se afla, să facă față unei atât de lungi slujbe de laudă a Domnului. Ea îi răspunse că nu-i fusese deloc greu, în parte pentru că Duhul Sfânt o binecuvântase cu o revelație. Îi spuse acestea cu glas domol, iar el zâmbi gândind că era una dintre glumele ei. Magnus se uită de jur împrejur după scutierul lui care trebuia să-i aducă spada de la intrarea în catedrală. Când își ridică în sus cotul în timp ce-și înălța spada ca să-i dea drumul să lunece în teacă, mantia i se ridică, făcându-l pentru o clipă să pară mai mare și mai puternic decât arăta el de obicei.

Apoi îi oferi lui Sigrid brațul ca să o însoțească până în piața din fața lor și o întrebă dacă voia să stea să se uite la spectacolele de bălci sau dacă mai degrabă dorea să meargă undeva să se întindă și să se odihnească.

Ea hotărî că ar înveseli-o vederea comedianților pe care îi învățase regele. Erau niște acrobați franci în mijlocul pieței și un om care înghițea flăcări și apoi le scuipa afară. Cântăreții suflau în cimpoaie, iar dintr-unul dintre corturile cu bere veneau niște sunete de darabane.

Își făcură loc cuviincios prin mulțime. Între timp, și alți nobili care fuseseră la slujba de la catedrală începuseră să se amestece cu norodul și cu robii. După o vreme, Sigrid trase aer adânc în piept și lepădă ce avea pe suflet.

– Magnus, dragul meu soț, sper că o să izbutești să rămâi calm după ce ai să auzi ce am făcut adineauri, începu ea. Mai trase încă o dată aer în piept și continuă să vorbească înainte ca el să aibă vreme să-i răspundă. I-am promis regelui Sverker că o să donez moșia Varnhem cistercienilor de la Lurö. E cu neputință să mai dau înapoi – nu-mi pot lua înapoi cuvântul pe care i l-am dat regelui. Măine o să ne întâlnim cu regele la reședința regală să punem în scris și să pecetluim învoiala.

El rămase pe loc și se uită cercetător către chipul ei, căutând zâmbetul acela cu care ea își însoțea de obicei sarcasmele. Pricepu

însă repede că ea vorbea cât se poate de serios și mânia care îl cuprinsese era atât de mare încât ar fi putut s-o plesnească, pentru prima dată de când erau împreună, dacă nu s-ar fi aflat în mijlocul unei mulțimi de oameni și dacă n-ar fi fost înconjurați de rubedenii și dușmani deopotrivă, precum și de puzderie de norod.

– Ți-ai pierdut mințile, femeie? Dacă n-ai fi moștenit Varnhem, ai mai fi încă o fată bătrână veștejită într-o mănăstire. Noi ne-am căsătorit datorită moșiei Varnhem.

Reușise să se stăpânească în ultima clipă și șuiera încet printre dinții încleștați.

– Adevărat, adevărat, dragul meu soț, răspunse Sigrid, plecându-și ochii cu sficiune. Dacă eu n-aș fi primit moștenire pământurile din Varnhem, părinții tăi ar fi ales o altă nevastă pentru tine. Dar la fel de adevărat este și că, dacă moșia Varnhem n-ar fi devenit a mea și dacă în schimb aș fi fost măicuță, Eskil n-ar fi existat și nici viețșoara asta mărunță pe care o port lângă inima mea.

El nu-i răspunse și părea că se străduiește să se gândească la ce-ar trebui să mai spună.

În acel moment Sot, roaba lui Sigrid, se apropie de ei aducându-l pe micul Eskil. Acesta alergă către mama lui și o apucă de mână. Magnus își ridică fiul în brațe și îi mângâie părul cu drag, uitându-se din când în când la soția lui legiuită cu o privire plină de asprime. Apoi îl lăsă pe Eskil jos și, cu un glas aproape sever, îi porunci lui Sot să-l ducă pe băiețel să vadă actorii. Uimită, roaba luă copilul de mână și îl trase după ea.

– Dar, așa cum fără îndoială îți amintești cum e cu moșia Varnhem, dragă Magnus, continuă ea cât de repede putea pentru a rămâne stăpână pe situație, am cerut-o ca pe un dar de nuntă, deși era moștenirea mea. Mi-a fost dăruită, cu un document făcut așa cum se cuvine purtând pecetea ta, și în rest mi s-a mai dat puțin, doar mantia de pe mine și câteva giuvaeruri din aur.

– Nu pot tăgădui toate acestea, zise Magnus pe un ton acru. Dar nu uita că moșia Varnhem e aproape a treia parte din tot ce avem noi laolaltă și acum i-ai răpit lui Eskil treimea asta. Ce nu pot eu pricepe e ce te-o fi apucat, chiar dacă aveai dreptul să faci ce-ai făcut.

– Hai să mergem să vedem măscăricii, în loc să stăm aici să ne uităm cu mânie unul la altul, și o să-ți lămuresc totul, zise Sigrid și își puse mâna pe brațul lui.

Magnus privi stingherit în jur și, cu un zâmbet forțat, se întoarse și o luă de braț. După o vreme ea zise încet:

– Ar fi mai bine să începem cu lucrurile practice, de vreme ce lucrurile astea sunt cele mai importante în mintea ta acum. Mai întâi, desigur, o să-mi aduc vitele și robii la Arnäs. Varnhem are cele mai bune acareturi dintre cele două moșii, dar la Arnäs pot fi mai ușor reparate, acum că avem mai multe mâini care să ajute. Asta o să ne îmbunătățească traiul, mai ales pe timpul iernii. Mai multe animale înseamnă mai multe butoaie cu carne sărată și mai multe piei. Pielele putem să le trimitem la Lödöse. La urma urmei, erai tare nerăbdător să faci negustorie cu Lödöse, lucru lesne de făcut de la Arnäs, atât iarna cât și vara, dar mai greu de făcut de la Varnhem.

El pășea pe lângă ea tăcut. Avea capul plecat, iar ea simți că se liniștise și începuse să asculte cu interes. Ea știa că bătălia cu vorbe dintre ei luase sfârșit și simțea că vorbea atât de limpede, de parcă își plănuiise totul în cap de multă vreme, deși ideea, de fapt, îi venise cu mai puțin de un ceas înainte.

Mai multe piei și, poate, mai multe butoaie cu carne sărată duse la Lödöse însemnau mai multe monede din argint, iar mai mult argint însemna mai multe grâne de semănat. Mai multe grâne însemnau că mai mulți robi puteau să-și câștige libertatea arând și semănând pământuri și plătind cu de două ori mai multă secară, care apoi putea fi trimisă la Lödöse și schimbată pe mai mulți arginți. Cu argintul ar putea plăti pentru fortificațiile pe care Magnus plănua de atâta vreme să le ridice. Conacul Arnäs era anevoie de apărat, mai ales iarna, atunci când gheața putea ține soldații mărșăluind pe ea. Concentrându-și eforturile asupra conacului Arnäs în loc să-și împartă atenția între două locuri, curând vor aduna ceva avere. La fel și fermele vor crește o dată cu pământul cultivat, casa va fi mai călduroasă și mai sigură, iar moștenirea lui Eskil va fi cu atât mai mare.

Magnus stătea în tăcere, adâncit în gânduri. În cele din urmă, cu un zâmbet, se aplecă și o sărută pe obraz.